

26-ИЮЛЬ РД-дин КОНСТИТУЦИЯДИН ЮГЪ Я!

РД-дин АХЦЕГЪ РАЙОНДИН ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

АХЦЕГЪ СБЕРБАНКДИН ФИЛИАЛ АЧУХДА

Мукъвара Ахцегъ «Сбербанк» ПАО-дин филиал ачухун фикирдиз къачунва. И мураддалди Ахцегърин хуьруьн виликан консервирдай заводдин дараматда йигин еришралди ремонтдин къвалахар кьиле физва. Абуьр 10-августдалди бегъмардайвал я.

– Икърар кутгун патал къвалах 2 йисуз давам хъана. Агъалийрин мураддин гъавурда авай райондин кьил Осман Абдулкеримова аз и месэладал машгъул хьун тапшурмишна. Ингъе кье чавай Ахцегъ райондин агъалияр ихътин хабардал шадариз жеда. Ина 3-4 банкомат кардик кутада, – гъавурда туна чун райондин депутатрин Собранидин председателъ Абдул-Керим Палчаева.

РАЙАДМИНИСТРАЦИЯДА СОВЕЩАНИЕ

ТБО ТУХУЗ

ТАХЪУНИН СЕБЕБ ЖЕМЯТДИ ПУЛ ТАГУН Я

Даш АЛИЕВ

23-июлдиз Ахцегъ райадминистрациядин залда райондин активдин нубатдин совещание хъана. Сифте гаф рахуналди, ам «Ахцегъ район» муниципалитетдин кьилин заместитель Алмас Шуаева ачухна ва кьиле тухвана. Йикъан месэляяр раиж авурдалай къулухъ ада гаф райадминистрациядин экономикадин отделдин кьилин пешекар Азади Моллалиева гана.

– Налогар къватунин июлдин вацран тапшургъар районда эменнидай 105 ва чилин налогдай 93 процентдин кьилиз акъуднава. Капитальный эцигунарни чилин участкар актуализироватунин планар, талукъ тирвал, 86 ва 49 %. Хъендик кваз къвалахзавайбур дуьзддал акъудунин гъакъиндай йисан сифте паюнун план 155% тамамарнава... – лагъана ада.

Зирзибилар (ТБО) къватунин, тухунин ва и къуллугъдай гъакъи къачунин месэладай гаф «Экологи-Ка» ООО-дин жавабдар директор Альберт Черникова (ам вичин пешекарарни галаз атанвай) къачуна.

– Дуьз 20 йисуз уьлкведа и кардал машгъул яз, аз месэла дериндай чида. 2019-йисан январидай чи фирмади Къиблепатан Дагъустандин 12 райондани 2 шегъерда михъивал хуьн жуван хивез къачунва. Эхиримжи гъафтеда зирзибилар тухуз тежез, райцентрин куьейра, гъакъикъатдани, санитариядиз акси, къайдасуз гъалар арадал атанва. Себеб жемятди ТБО тухунин гъакъи тагун я. Почтадай къвезвай пулдин квантанцияр, яни Федеральный махсус Закон ина инсанри кваз къазвач. Нетижада фялейриз, шофёрриз гудай мажибдин ва ГСМ-дин гъакъидин пулни жезвач. Ихътин кар чал сифте яз ацалтнава. Гъавилияй чна райондин руководствонин, чкадин администрациядин патай куьмек тлалабзава. ...

Веревердзавай месэладин гъакъиндай «Экологи-Ка» карханадин оператор Рамиз Велиев, депутатрин райсобранидин председателъ Абдул-Керим Палчаев, Общественный Палатадин председателъ Али Исмаилов, «Сельсовет Ахтынский» СП-дин кьил Низами Эфендиев, хуьрерин СП-рин кьилер ва маса юлдашар рахана.

Совещанидал гъакъи школяяр къелунин цийи йисаз гъазурунин, 26-июлдиз районда Дагъустандин Конституциядин Йикъан серенжмар тешкилуни, РДК-дин залда «Имам Шамиль. Осада Ахульго» художественный фильм къалурзавайвилин ва важиблу маса месэлайризни килигна. Эхирдай Алмас Исмаиловича совещанидал гъаини вири месэлайрай СП-рин кьилеризни идарайрин ва карханадин руководителриз талукъ тир тапшургъар гана.

1928-йисалай акъатзава

№30 (8687), арбе

ЩИШИИ ДУЪНЪЯ

12+

24-июль, 2019-йис. Газет гъафтеда садра акъатзава.

Къимет 10 манат

ВИЛИК ФИНИН ВА ДУРУМЛУВИЛИН ЗАМИН

Гуььрметлу юлдашар! Заз райондин руководствонин, райсобраниедин депутатрин ва кьилди жуван патай кьез РД-дин Конституциядин югъ рикъин сидкъидай мубаракиз къанзава. Дагъустан Республикадин Дибдин законди демократиядал бинеламиш хъанвай, уьлкведин чеб вирида кваз къазвай принципар мягъкемарзава ва мадни вилик тухуза. Ам чун экономикадин рекъяй вилик финин ва яшайишдин рекъяй дурумлуви-

лин мягъкем бине я.

Чи республикадин агъалийрин рикъера и югъ садвилин ва рейсаввилин лишан яз гъатнава. Гъар са касдин ватанпересвал гъвечи крайлай эгечизава. Абурун жергедик жуван республикадин, уьлкведин Конституцияриз гуььрметун, абурун бинеда авай демократиядин принципар хуьн, жуван багърийрин, хуьруьнвийрин, райондин гъакъиндай къайгъу члугун акатзава.

Гуььрметлу Ахцегъ райондин агъалияр! Къуй куь кьилел гъамиша ачух цав ва кьвехъни виридахъ уьмуьрдин хушбахтвал, чандин мягъкем сагъвал ва чи уьлкведин, республикадин, райондин хушбахт geleжег патал гъар са карда агалкъунар хуьрай! Инсандин ихтияррин замин тир и сувару къуй кьез пакадин йикъахъ инанмишвал ва вилик эцигнавай мурадлар къазанмишунин карда къуват гурай!

ЭКОНОМИКАДИН МЕСЭЛАЯР ВЕРЕВИРДНА

ЧИ КОРП.

17-июлдиз «Ахцегъ район» МР-дин администрацияда муниципалитетдин кьил Осман Абдулкеримован регъбервилек кваз экономикадин ва чилинни эменнидин алакъайрин рекъяй отделдин совещание кьиле фена. Осман Абдулкеримова отделдин пешекарар адан цийи начальникдихъ галаз танишарна. Амни Мегъамед Касимовакай хъана. Ахцегъ райондин Ахцегърин хуьруьн агъали Касимов Мегъамед Арсеновича «Карханада экономика

ва идара авун» пешедай Дагъустандин гостехуниверситет куьтыгъна. Ада Дербент шегъердин больницада экономиствиле ва бухгалтервиле, гуьгъуьнай Дербент райондин администрацияда кьилин бухгалтервиле къвалахна.

Осман Абдулкеримова Мегъамед Касимовахъ цийи къуллугъдал агалкъунар хуьник ва тежрибалу начальник кьиле аваз отделди чешнелу къвалах тешкилдайдак умуд кутуна. Ахпа налогриз талукъ ва отделдин къаюмвилек квай маса месэляяр веревирдна.

ГЪАЛИБЧИЯР ТЕБРИКНА

18-июлдиз РД-дин образованидин ва илимдин Министерствода республикадин образованидин идарайрин руководителриз – Вироссиядин килигунин-конкурсдин гъалибчийриз шабагъар гунин мярекат кьиле фена. Алаатай къелдай йисуз Дагъустандин 20 далай артух образованидин идарайрикай къейднавай килигунин-конкурсдин гъалибчийр хъана. Абуьр гзаф терефрин комплексный анализдин бинедаллаз тайинарзавай. Шабагъриз лайихлу хъанвайбурун арада Ахцегъ райондин «Орленок» Твар алай аялрин бахчадин заведиш Диана Магъсубовани ава. Адакай «Чешнелу аялрин бахча – 2019» лишандик кваз кьиле тухвай Вироссиядин килигунин-конкурсдин гъалибчи хъана.

РАГЫМАТ ГЪАЖИЕВАДИН – 110 ЙИС

ЛЕЗГИСТАНДИН НУРЛУ ГЪЕД

Эдуард АШУРАГЪАЕВ, муаллим

Скульптор Хасбулат Аскар-Сарыджа, балерина Алла Жалилова, киноактриса Сафият Аскарова, композитор Готфрид Гасанов ва икI мад масабур гъар сад Дагъустанда вичин рекъий сифтебуру яз хъана. Абурун жергедик РСФСР-дин халкъдин артистка, гзаф орденринни медалрин сагъиб, вичиз халкъди “Дагъустандин бил-бил” тIвар гайи, алай йисуз вич дидедиз хъайидалай инихь 110 йис тамам жезвай Рагымат АбдулмутIалибовна Гъажиевани акаатзава.

хъанвай аскеррин гуьгъуьл къачуз мукъвал-мукъвал физвай, маний-ралди ада абурук сагъ хъхъунин руьгъ кутазвай. Гукуматди адан еке алакьунар къимет тагана тазвачир. ИкI, а йисара адан зегъмет “Знак Почета” ордендалди къейдна.

Рагымат АбдулмутIалибовна неинки госпиталра, гъаки къизгъин женгер кыле физвай фронтрани жезвай, армиядиз рекъе твазвай аскеррин вилик экъечIзавай. Манидарди СтIал Сулейманан, Хуьруьгъ Тагъиран, Гъамзат ЦIадасадин, АбутIалиб Гъафурован ва масабурун чIалариз туькIурнавай къагъриманвиллин манияр тамамарзавай.

1942-йисуз ЦIадаса Гъамзатахъ, АбутIалиб Гъафуровахъ ва Дагъустандин маса векилрихъ галаз санал Р.Гъажиевади Орджоникидзе шегъерда фашистрин акси экъечIуниз эвер гайи митингда иштиракна ва ам анал рахана. 1943-1944-йисара ам Дагъустандин делегациядин дестедик кваз Закавказьедин къушунрин частара къекъвена, абурун вилик концерт гана. Артистар аскерри виринра хушдиз къабулзавай. Р. Гъажиевадиз мад са “Знак Почета” орден гана.

Дяведилай гуьгъуьниз Рагыматан тIвар неинки хайи Дагъустанда, гъакини СССР-дин гзаф республикайра, крайра, областра, шегъеррани хуьрера машгъур хъана. 1959-йисуз адаз РСФСР-дин лайихлу артисткавиллин тIвар гана.

Рагымат Гъажиевади 1960-йисан апрелдиз Москвада кыле фейи Дагъустандин искусстводин ва литературадин Декадада иштиракна. А йикъара “Театрдин уьмуьр” тIвар алай центральный журналда кхъенай: “Лезги Рагымат Гъажиева Советрин Дагъустан 40 йисан бахтатар, шад уьмуьрдиз хкажай ва и рекъе вичин зегъметар серф авур сифте дишегълийрикай сад я”.

И Декадада активнидаказ иштиракунай, зурба бажарагълувилай, къазанмишнавай агалкъунрай СССР-дин Верховный Советдин Президиумдин Указдалди Р.Гъажиевадиз Ленинан орден гана. 1967-йисуз Рагымат Гъажиева “РСФСР-дин халкъдин артистка” лагъай виниз тир тIварцIиз лайихлу хъана.

1990-йисан январдиз Лезгистандин нурлу гъед Рагымат Гъажиева чавай гъаишалугъ яз къакъатна. Адан гуьзел сес, экъу къамат халкъдин рикIера эбеди я.

ЦИЙИ МАШИНАР ГАНА

Алина ШЕРИФАЛИЕВА

Дагъустан Республикадиз тади куьмекдин цийи 40 машин ганва. Абурукай 8 машин реанимациядин вири алатрал таъмин тир «С» классдин реанимобиль

ва амайбур «В» классдинбур я. Мадни ихътин 65 машин хгун гуьзлемишзава. Йисан эхирдал медицинадин идарайриз тади куьмекдин 108 машин гуда. И машинар республикадин бюджетдай чара авунвай пулдихъ къачунва.

СИФТЕ ЯЗ...

Рашид Аскерханован тIварунихъ галай медицинадин Центрда Дагъустанда сифте яз ачух рикI операция авуна. Ам рикIинни дамаррин хирург, медицинадин илимрин кандидат Арсланхан Кандаурова кыле тухвана. Центрдин регъберди лугъузвайвал, азарлуда вич хъсандиз гисс ийизва.

Къейдин, и Центрда хъсан нетижайралди аортокоронарный шунтированиедин 30 операция авунва. Алай йисуз квотайрай мад ихътин 12 операция авун фикирдиз къачунва. Лазимвал хъайитIа, РД Минздравдивай квотайрин къадар артухариз жедат.

ДИНДИН МЯРЕКАТ

БУЛУТ БУБАД ПИРЕЛ – МАВЛИД

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Мугъаммад пайгъамбар (с.а.с.) хайи йикъан шадлухдай 21-июлдиз Ахцегъа, Бубут бубад пирел (ам ина гъар гатуз къурмишун адет хъанва), чIехи мавлид хъана. Ам Ахцегъ райондин имамрин Советдин председателъ, Ахцегърин Жумъя-мискидин имам Абдулгъашумов Абдулашим Гъажи кылеваз тешкилна. Дагъда Женнет багъдиз ухшамин и хелвет пипIиз пакаман сятдин ругудалай башламишна муьмин вахар-стхаяр ва райондин бязи хуьрерай дингълийрин векилар къевезвай

Межлис, дагълух тIебиатдал ял ягъуналди, иштягъдалди чай-фу туьналди башламишна. Хайи-руллагъ Гъажи Абасова ина, вичин хушуналди кутунвай 5 гектардин гуьзел бегъерлу багъда, 200 касдив агакъна инсанар къабулна. Куьмекчири галаз жематдиз пак буладин цин чайар, шурваар, ашар, дулмаар гунни, гъелбетда, гъадан тешкилатчивилин гъунар я, пара къадар сагърай!

- Гуьурметлу мусурман стхаяр, вахар! – имамди мавлид вяздин суьгъбетдилай башамишна. – Къе

хъун еке суваб я. Межлисдин къилин везифайрикай сад, жегъилриз диндин чивилер гунихъ галаз санал, абуруз чи бубайрин хъсан эдебар, хайи тIебиат чирун, кIанарун ва хуьн я... Аллагъ Тааладиз Вичин пайгъамбаррикай виридалайни пара кIаниди Мугъаммад гъабибуллагъ я (салам ва салават хъуй адал) ва уьмметрикай – мусурман уьммет я. Эвелимжи нубатда, чун мусурманар хъунай ва чаз вири и няметар (билбил рахазвай гуьзел дагъдин бегъерлу багъда буладин патав

фин ва ганвай йикъал-къисметдал рази хъун я. Амма санлай девир ва инсанар, гъайиф хъи, пис патяхъ дегиш жез, эхирзаман мукъва жезва. Инсанар тамамвилелди къайдадай акъатдалди эхирзаман алуькдач. Гъавилай гелегеддин несилар фикирдаваз чун эдеблувал, мергъаматлувал, адалатлувал хуьз алахъна кIанда... Къе низ вуч мурад-метлеб аваз атана, мавлидда иштиракзавагIани, абуру кылиз акъатрай. Къуй Аллагъди чун хъсан крарал уьткъем авурай, чи садакъаяр ва дуьаяр къабулрай! Чун Аллагъ Тааладин регъимдик ва пайгъамбардин шафаатдик акъатрай, Амин!

Диндинни марифатдин межлис, адет тирвал, Къуръандин аятар кIелуналди, насигъатрин суьгъбетрин арайра мавлиддин назмаарни дуьаяр кIелуналди ва зикр авуналди давамарна.

Къейдин, Жумъя-мискидин имам Абдулашим Гъажидин регъбервилек кваз Ахцегъа 20-июл-

чун рагъметлу Булут бубадин зияратдал, Расулаллагъдин тIварцIел, адаз чи патай къетIен гуьурмет авунин лишан яз атанва. Жематдихъ галаз санал хийирдин рекъе

ацукъна асайиш, мавлид – бес кеф тушни!) къисмет авунай Аллагъдиз гъаиша шукур гъана кIанда. Аллагъдиз чавай кIанзавайди Вичи къалурнавай дуьз рекъай

дизни халкъдин иштираквал аваз метлеблу серенжем тешкилна: мел-пигердин къайдада райцентрдин Къуза патан сурарин цIаржугъунар мягъкемарна. Къуй Аллагъди чун дуьз рекъе турай!

«2019-йисуз административный участокрин агъалийрин вилик полициядин уполномоченный участковыйри гъахъ-гъисабар авунин гъакъиндай» РД-дин МВД-ди 2019-йисан 3-июлдиз акъуднавай 1/435-нумрадин распорядженидин истемешунар таммарун яз агъадихъ куь фикирдиз полициядин уполномоченный участковыйринни агъалийрин гуьруьшмишвилерин вахтарин график теклифзава.

№ УПП ФИО УУП	Дата проведения	Время проведения	Обслуживаемая территория административного участка	Ответственный от руководства территориального органа МВД России
1	2	3	4	5
Гюламетов Р.К. Аллахверенов Ф.Р.	16.09.2019г.	10ч.00м.	с.Ахты Ахтынского района	Алиев В.Г.
Мусаев Г.К.	17.09.2019г.	10ч.00м.	с.Зрых Ахтынского района	Алиев В.Г.
Шарифов А.К.	18.09.2019г.	10ч.00м.	с.Хрюг Ахтынского района	Алиев В.Г.
Вагабов С.Х.	19.09.2019г.	10ч.00м.	с.Кака Ахтынского района	Алиев В.Г.
Манатиллов К.С.	20.09.2019г.	10ч.00м.	с.Луткун Ахтынского района	Алиев В.Г.
Ахмедагаев А.И.	21.09.2019г.	10ч.00м.	с.Смугул Ахтынского района	Алиев В.Г.
Ахмедагаев А.И.	22.09.2019г.	10ч.00м.	с.Хнов Ахтынского района	Алиев В.Г.

ЖУРНАЛИСТДИН КЪЕЙДЕР

ХЪСАН ЧЕШНЕ КЪУНШИДАЛ АЛА

Н.А.ГЪАЖИЕВ, зегъметдин ветеран, журналист

Цийи Россияда кесибвиле авай агъалийрин къадар артух жезва – 19 миллиард доллар алатнава. Им Федеральный Собранидиз вичин Посланиеда (Чарче) Президент В.Путин малумарнавай рекъем я. Ида улькведин руководителдик къалабулух кутазва, ам гъахълуни я. Вири жуьредин мумкинвилер – еке тлебин ресурсар, вилик фенвай илим, зегъметдин потенциал авай ва вичин вири халкъ 146 миллион касдиз барабар улькведа кесибвилдин царцелай агъуз аватнавай бур икван хъун са жуьредани рази жедай кар туш. Халкъ кесибвиле ава лагана виликан ульквени чукурна, режимни дегизиша, капитализмни арадал хкана, цийи буржуарни олигархар девлетлу хкана, улькведин чехи пай халкъ виликандалайни клева ва кесибвиле гъатна.

Идан себебарни гъа сифтедилай цийи Россиядин киле гъатлай либеральный элита, буржуазный Гьукумат ва адан институтар, душманрин идеологиядин таъсирдик акатна, экономикадин чтуру политика киле тухуз эгечлун хъана. Чи улькве ихътин рекъе аваз 30 йис жезва. Винидихъ чна къейд авур шартлар аватлани, Россия эсиллагъ вилик фенва, гъа кесибвиле мягкемдиз ацукънава.

Экономика дурумлуздак вилик физвай чешнеяр къваларив гъатлани, чи политический элитадиз абур акваз кланзавач. Гзаф йисара гъа чалайни кесибвиле хъайи Китайдин экономикади вуч ийизватла килиг! Дуъньяда къвед лагъай (США-дилай къулухъ), бязи хилера гъабуралайни вилик элячйнавай экономика хъанва ана. 2018-йисуз Китайди космосдиз махсус аппаратар (спутникар) США-дилайни Россиядилай артух ракурнава.

Гъеле чун инал алай йисан январдиз абур вацран чаз таквазвай патал ахтармишунардай аппарат ацукъар авурдак рахазвач. Им гъелелиг са улькведилайни алакьнавай кар туш. И къвалах авун патал илимдин, техникадин ва технологиядин еке агалкъунар чарасуз я. Космос анихъ аквазрай, прессади гузвай бязи делири къалурзавайвал, Китайдин тек са Гуандун вилайтди чи вири улькведи къан продукция гъасилзава. Китайдин анжах къве порт – Шанхайдин ва Шеньчжендин шейяр санай масаниз тухундай дуъньяда сад ва къвед лагъай чкайрал ала.

Россиядин вири портгарин грузоборотдилай абур тамамарзавай къвалах садни зур сеферда артух я. Пара рекъемар герек авач, абур галатарда. Тек сад къалур хъийин. Китайдиз анжах са мобильный телефонар маса гунай жезвай къазанжи Россиядиз нефтни газ маса гана жезвай вири къазанжийрилай 1,6 сеферда артух я. Рикел хкин: нефтни газ Россиядин къазанжийрин килин чешмеяр я. Ибур гъик арадал къезвайбур я? Россиядилай вучиз алакьзавач? Цийи Россиядин руководстводи гъа сифтедилай къачур камар чтурубур хъана, производство тергна, вири чукурдиз эгечна, государство вири крарикай къерех хъана, тараш-тирал башламишна, илимдин сервисни цийивилер вири Рагъакидай пагахъ хъфена, гъуьбуналлаз жегъил алимарни гъанихъ катна.

Производстводин вири алакь-

яр чклана, илимдинни ахтармишунардай институтар финансирование (пулдин куьмек) амачиз клева гъатна, бязибур чклана, амайбурни са жуьре дуланмиш хъун патал къажгъанарни тасар акъуд ийиз эгечна. Ажуз хъана клева гъатнавай Россиядиз, гъелбетда, Рагъакидай пата куьмек теклифзава. Улькведин руководстводи хушвилелди къабулай «куьмек» атана, башламишна абур гъик экономика тергдатла чириз чи либерализм. Эвелимжи государство производстводикай къерехиз эгечна. Са жуьрединни я планламишун, я гуьзчивал адан паттай герек амуькнач. Вири халкъдин пай квай улькведин девлет (заводар, фабрикаяр, карханаяр, чилерни мяденар) чпин гъилибанринни муьква-къилийрин, танишринни ярар-дустарин гъиле туна. Ульквени девлетлуьризни кесибриз пай жез эгечна.

Советрин Союздин эхиримжи йисарин партийный руководстводи ханвиллинди хъана. М.Горбачев фадлай саксонрин таъсирдик акатнавай. Ада къватлай кадрияри гъахътинбур жезва. ЦК-дин идеологиядин рекъый секретарь, академик Яковлев ЦРУ-дин агент тир. И кардикай талукъ тир са къуллугъчиди генсекдиз хабар гайила, М.Горбачеван жаваб гъа вичиз хасди хъана: «Вуна вичиз и кардикай лагъанвани?» – хабар къзва ала.

Китайди вуч авуна? Россиядин РАН-дин юго-восточный Азия, Австралия ва Океания ахтармишзавай институтдин Центрдин руководитель Дмитрий Мосюкова тестикъарзавайвал, Китайдин еке агалкъунрин сир улькведа власть компартиядин (КПК) гъиле амуькун я. Компартия ина улькведин абадвал патал къабулзавай къарар киле тухунин къуватлу замин хъана. Китайда партия инициатор я, еке девирда чпихъ чилер галкълурна хизанрин фермаяр тукълуьриз ихтияр гузва. Абуруз куьмекарни гуз эгечна.

Россияда ихътин фермерар гъамиша чиновникрин зулумдик хъана. Идалайни гъейри, Китайди государственной карханайрин ва къецепатан ульквейрин частный (хъуси) компаниярин саналди тир карханаяр тешкилиз эгечна. Ида куьруь са вахтунда улькведа продукциядин булвал яратмишзава. Валюта къазанмишдай экспортный промышленность арадал гъизва. Абуру квекай хъайитлани нефят къачуз хъана. США-дихъ галаз алакьяр тешкилна, адиз чпин са вилайтда Байконурдилай ахъайзавай Россиядин ракетайриз ахтармишунар ийиз килигдай станция эцигиз ихтияр гузва. Нетижада Америкади Китайдин товариз рехъ гунилай гъейри, абурон экономикадиз сифте 10 йисуз 600 миллиард доллар чпин инвестицияр (куьмек) ракурзава.

Китайди масадабуруз садрани яб гайиди туш, чпин килел къвалахиз хъана. «Меслятар» гъаз атай МВФ-дин векилар абур, вичин вахтунда Россиядин Гьукуматдин киле хъайи Е.Примакова хъиз, атайвал рахкурариди я. Гьукуматди промышленный производстводал гуьзчивал артухарна, ам цийи къайдайригъ къадайвал дегиш ийиз эгечна. Зарар аваз къвалахзавай государстводин заводдиз куьмек гудай къилдин планар тукълурна, абур клевай акъудна. Россияда ахътин карханаяр финансрикай магърумна, вири чукурна.

Чина бязи карханайрин къваларив арадал атанвай шегъерар (моногорода) вири кашал гъана, къвалахзавайбур гъарнихъ катна. Ахътин шегъерар харапайригъ элкьвена, хуьрер, поселокар буш жез эгечна. Гуьбуьулай «оптимизация» лугъудай программа къабулна гъвечи хуьрера школяяр, медпунктар, клубар, библиотекаяр, алакьадин узелар чукурдиз ва агаллиз эгечна. Россиядин виликдай уьмуьр ргъазвай еке майданар бябан хъана, харапайригъ элкьвена. Улькведихъ пул амуькнач, пул къазанмишдай карханаяр ва амай вири такьатар, девлетар цийи буржуазиядинни къецепатан ульквейрин

агъалийрин гъиле гъатна. Абуруни государство чпиз муьтлуьгъариз эгечна. Эвелимжи Россияди вич доллардилай аслувиле, гъадан лукъиле твазва, улькведин валюта (рубль) къиметдайни къувагдай аватна садазни герек амач, къени улькве гъа Америкадин валютадин есирвиле амуькнава.

Рагъакидай патан ульквейри Россиядин руководстводиз улькве гъик идара ийидатла, экономика гъик вилик тухудатла чириз эгечна. Гъавилай къенин юкъузни чи улькведа Минфин, Россиядин ЦБ (центральный банк) амай экономический блокни галаз, МВФ-дин (Международный валютный фонд) таъсирдик ква, гъадан лекалрал (теклифрал) къвалахзава. МВФ халкъарин арадин тешкилат ятлани, дуъньядин хейлин маса тешкилатар хъиз, США-дилай аслувиле авай институт я. Ада гудай теклифарни къалурдай рекъер гъихътинбур ятла гъавурда гъатун четин кар туш. Ятлани Россиядин Гьукуматдиз алай рекъелай элячлиз кланзавач. Гъавилай Россия са жуьре яшаммиш хъун патал вичин тлебиатдин суьрсатар маса гунал машгъл хъанва. Нафтни газ маса гуз къил хуьзва, абурни муьквал-муьквал къиметдай аватдай адет ава. Улькведа пул амуькзавач, жемят клева гъатна, кесибрин жергеяр къалин жезва.

Гъавурдик квай, улькведихъ рикл кузвай экономикари, экспертчи чи Гьукуматдиз нафтладинни газдин турбайрилай элячлун, ресурсар маса гун аквазарун меслятзава, и кардин эхир хъсанди туширди къалурзава. Тебиатди ганвай и девлетар невозобновляемый, яни куьтыгъ жедай энергоресурс яз гъисабзава. Ийизвай жуьреда ишлемишун давамарайтла, нафт ва газ вини кил 50 йисуз бес жедла лугъузва (оптимистрин къимет), гзафбур 30 йисан суьрсет яз гъисабзава, амайди 12-15 йис я лугъузвайбурни ава. Гъа ибурни вири маса хъана, хкана куьтыгъ жедла. Ахпа вучда? Несилриз вуч тада? Къен пад акъуднавай какадин хъерепдиз ухшаммиш хъанвай чилерин къене еке бушлух майданар жезва. Абуру чклана патар акъатлайтла, вуч жедатла низ чиди? Ибурукай фикирзавач.

Миллиардар харж ийиз чилерай, цин кланикай зурба турбаяр тухуз газдинни нафтладин вацлар муьштеридин гъятдал тухвана маса гузва. Тебиатдиз жезвай зиярикай чун рахазвач, идан нетижайригъ килигзавач. Магъ лагъай загл негъ жезвайди я, къачузвайда къимет вичи илигъзава. Ульквейрин арада алакьярни гъамиша са жуьре, ваз кланивал жезвайди туш. Украинадиз газдин турба тухвана, вуч арадал атана? Къе Украина (гъанин режим) чи душман хъанва. «Северный поток» газдин еке «вацл» Европадиз физва. Имни бес хъанач, эгечна «Южный поток» къилепатан Европадиз тукълуьриз, сифте ихтияр гана, гуьбуьулай Болгарияди ам аквазарана. Вун кланзавач, къабулзавач, жува жув негъ вучиз ийизва? Ваз, башламишна «Северный поток – 2» тухуз. Гъикъван гуьжетар, активилер арадал гъанва. Ам бегъем килин тлал хъанва.

Ам аквазариз кичела Россиядин Гьукуматдик секинсувал ква. США, Европадин са пай акси я, са Германия я ам герекди. Гъа авай пуд трубопроводдин килел къуд лагъайдини башламишнава – «Турецкий поток». Им еке гъалибвал, агалкъун яз малумарнава. Гъадан килел гъикъван дуьшубуьшар атана. Башламишна, гуьбуьунай туьркери ам аквазарна, гила мад эгечнава. Къе Туркиядихъ галаз алакьяр хъсан я, къве улькведин президентарни дуствилин алакьяр ава. Пака вуч жедатла низ чиди? Ульквейрин алакьяр муьквал-муьквал дегиш жезва, дустарикай душманар хъижезва. Дуъньяда, санлай къачурла, секинсуз, гъи пагахъ фидатла лугъуз тежедай хътин гъалар ава. Жува-жув вучиз секинсузвилек кутазва?

(КъатI ама)

РД-да АВАЙ РОССЕЛЬХОЗНАДЗОРДИ ХАБАРДАРЗАВА

КЪАЛП СУЪРСЕТ КЪАЧУМИР

М.НАРИМАНОВ

Тайинар тавунвай алишвериш киле тухузвай чкайрилай вирт ва дуьдгъвер маса къачуртла, кез къалп суьрсет гун мумкин я. Эхиримжи вахтара муьштерийрин арада экологиядин жигъетдай михъи продукттар ишлемишунин цийи мода пайда хъанва. Экологиядин рекъай михъи продукттар багъа я, мода лагъайтла, хвена кланда. Къилдин муьштерийри «экологиядин жигъетдай михъиди» ва «къвалинди» лагъай гафарин арада са тафаватни твазвач, ама им эсиллагъ дуьз туш. Моладахъ галтуннавай инсан гзаф дуьшубуьшра намус авачир алверчиди регъятказ алцуззава.

Гъелбетда, и вахтунда муьштериди продукциядин «экологичный» итиж ийизва, ама алверчиди муьштери ада къачузвай нек къацу уьрушдал хуьзвай кали ганвайдахъ, ада булахдин яд хъавзвайдахъ ва гъар нянихъ къудалди вилик кализ классический музыка кутазвайдахъ инанмишарда. Ада продукциядин еридин гъакъиндай куь гъихътин суалдиз хъайитлани гъа и жуьредин жаваб гуда. Ихътин алверчийригъ мадни са асул делил ава: «жуваз хъиз гъазурзава» ва я «жува ишлемишзава». Гъатта и гафар гъакъикъат яз хъайитлани, гъар жуьре инсанрин беденри гъа са продукция жуьреба-жуьре тегъерда къабулда. Са ни ятлани зегъерлу продукт неда ва адан бедендиз са жуьрединни зиян жедач. Са низ ятлани руфунни къвалах къайдадикай хкатуни тади гуда. Масада лагъайтла, ихътин «экологичный» продукция ишлемишайдалай къулухъ рекъинни мумкин я. Къейдин, ихътин продукттин хатасузвилигъ гъакъиндай алверчийригъ, тлебин яз, ветеринариядин документар жезвач.

Ихътин алцурунрин вилик пад гъик къада ва сагъламвал гъик хуьда?

Къилинди ам я хъи, малдарвилигъ продукттар алишвериш

тухун патал тайинар тавунвай чайрилай маса къачуна кландач. Автомобилрин капотрилай, ячи-крилай, «метгерилай», алиш-веришдин центррин патав гъай столикрилай продукттар маса къачуналди, куьне куь сагъламвал къурхулувлик кутазва, гъакъини законсуз и къвалах вилик финиз таъсирзава. Гъик лагъайтла игътияжди талукъ тир алишверишни арадал гъизва. Алишвериш патал тайинар тавунвай чкайрилай маса къачунвай продукциядикай инфекциядин азарар (сальмонеллез), паразитарный азарар (трихинеллез, описторхоз ва масабур) акатун мумкин я.

Республикада чпай малум тушир чкайрай гъанвай продукция (гум ганвай ва таза балугъ) маса гузвай гъамишалуьгъ чкаяр ава. Вахт-вахтунда къил акъат тийидай «дуьдгъвер» маса гузвай алверчийри пайда жез эгечнава. Тлебин яз, абурухъ са документни галач. Ихътин продукция маса къачузвайла рикел хуьн лазим я хъи, малдарвилигъ вири продукцияди вич хуьнин къетлен шартлар истемшишзава (холодильникар, морозильникар). Ихътин шартлар авачир вахтунда хаталу бактериар активилелди артмиш жез эгечзава. Идалайни гъейри, алишвериш патал тайинар тавунвай чкайрилай вирт ва дуьдгъвер маса къачур дуьшубуьшда кез виртледин къиметдай шекердин сироп ва я дуьдгъвердин кчадал пальмовый чем гун мумкин я. Ихътин алверчийригъ галаз виридалайни менфятлуздак женг тухунин къайда абурвай продукция маса къачун тавун я.

Эгер къез кланвал як, какаяр, нек маса къачуз кланзаватла, чи республикада чпихъ хъуси куьмекчи майишатар авай агъалияр патал алишвериш тухудай чкаяр ава – ял ядай икъян ярмаркаяр, базарар. И вахтунда алишвериш ийизвайбур чарасуз яз абурив ветеринариядин справкаяр гвани ва я гъачни ахтармишна, алишверишдин чкайрин санитарный гъалин дикъетдикай хкуддач. Къуй къез ерилу суьрсет къачун къисмет хуьй!

ЦАЙИДИ ГУЪДА

«Шерифали бубадин насигъатар» ктабдай

Са касди гъар юкъуз къвалахдилай хкведайла вичин хизандиз пуд фу тухузвай.

– Я стха, вуна гъамиша пуд фу вучиз тухузва? – хабар къада и кар ахтармишай сада.

– Са фу бурж вахкузва, сад бурж вугузва ва садни жува незва, – айгъамдалди жаваб гуда ада.

– Ам вуч лагъай члал я?

– Сад диде-бубадиз гузва, сад аялриз гузва ва садни жува незва.

Им ни вуч цайитла, гъам гудай, ни вичи-вич гъик тухузватла, гъахътин къимет-къисмет жедай дуънья я. Гъавилай садазни гъагъакъанвал ийимир. Сивяй акъатзавай пис гафунални суал ала. Чир хъухъ, Аллагъ-Таалади гъа легъзедали башламишна 40 йисалди хъсан-пис вири крар къахлурда, абур ви вилик хкведа. Жуван тахъайтла, балайрин вилик. Ама инсандин уьмуьр куьруь тирвилай ам сабурсуз я. Цуру хутар тлуьрла, балайрин сарарувада, яни диде-бубайрин гунагърин жаваб аялри гуда гъавайда лугъузвач.

ЛАП ЧИРКИН ШЕГЪЕР

Муьквара Zoom Market Агентстводи тухвай ахтармишунри къалурайвал, Махачкъала нубатдин сеферда лап чиркин шегъерин жергедик акатна. И кар чирун патал экспертчи вири саналди 25 шегъердай 3000 агъаливдай хабарар къуна. Нетижада Махачкъала шегъерди Россиядин виридалайни чиркин шегъерин арада 1-чка къуна. И сиягъдик гъакъини Омск ва Брянск, Саратов,

Архангельск, Тольятти, Воронеж, Элиста шегъерар акатнава. Виридалайни михъибур Москва, Санкт-Петербург ва Краснодар шегъерар яз хъана.

И члავуз 73 % агъалийри къейд авурвал, Махачкъала шегъер чиркин хуьнин асул себеб къадин агъалийрин къайгъусузвал я, ама 27 процентди шегъерин администратиядик ва коммунальный къуллугърик тахсир кутазва.

ЧЕШНЕЛУ ШОФЁР

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

виле кваллахна, алай вахтунда лайхлу пенсияда ава. Тажубдин кар авачир, нагаг ада и машин дуъз 40 йисуз гъич са капитальный ремонт ва я кьайдаяр хуьдай органрин, гьакI чкадин жемьтдинни мугьманрин патай гъич са туьнбуьгъни авачиз 4 миллион километрдин мензилдиз гьалнавачиргIа (адан гьакьиндай махсус шагьадатнама ава). Гьеле Советрин девирда, 1985-йисуз «Коммуниствили зегьметдин зарбачи» лишан, вичи кваллахзавай карханадин ва шегьердин руководстводин патай Гьуьрметдин грамотагарни кьиметлу пишкешар къазанмишнавай вини дережадин пешекардиз – вичин карда профессордиз шегьерэгълийрин арада къетIен гьуьрмет ава.

Къурбанов Виледин Медетханович 1941-йисуз Ахцегьа зегьметкеш хизанда дидедиз хьана. Ахцегьрин 2-нумрадин школада кIелна, Советрин Армиядин жергеяра къуллугъна, шофёрвили курсар куьтягъна. Кьисметди ам яшамин жез Украинадин Киев шегьердиз акьудна.

Виледина 1966-йисалай Киев шегьердин 09124-нумрадин автобусрин паркуда «ЛАЗ-697 Р» маркадин «Интурист» автобусдин (нумра 12-38 КИА) шофёр-

Машинди лагьайтIа, исятдани сятди хъиз, кваллахзава ва арабир шегьердин къене туристарни тухузва. Дугъри я, гележегдин несилриз кьайгьударвили чешне яз, эхиримжи 5 йисуз ам Киев шегьердин 3-нумрадин автобусрин паркдин музейда надир экспонат хъиз хуьзва ва муьрхуь такьун патал гагъ-гагъ шегьердиз акьудзава. «Чешнелу шофёрдин тIвар Гиннесан рекордрин ктабда туниз лайхлу я», - лугьузва ам чидай къванбуру.

СА ХУЬРЕ – 80 МИЛЛИОНЕР

Таржума авурди – Алина ШЕРИФАЛИЕВА

1917-йисуз Испаниядин Сересалес дель Кондадо хуьруьн кесиб хизанда Антонио Фернандес тIвар алай аял дидедиз хьана. Щипуд аял авай хизандиз къезил хьун ва диде-бубадиз куьмекун патал Антониоди 14 йиса аваз кIел гадарна ва ам са кап фу къазанмишун патал кIвалахал фена.

1949-йисуз 32 йиса аваз ам бахт жагъуриз Мексикадиз рекъе гьатна, «Grupo Modelo» тIвар алай пиво акьудзавай компанияда кIвалахдал акьвазна. Зегьметдал рикI алай ам къуллугъдин рекъяй фад хкаж хьана. 1971-йисуз ам чIехи къуллугъдал алай ва адан чIалахъ-меслятрихъ галаз вири рази жезвай. Фернандесан алакьунар сеbeb яз «Согопа» пиво дуьньядин брендиз элкьвена ва

вичикайни карханадин гендиректор хьана. 2005-йисалди чIехи компаниядиз регьбервал гузвай миллиардер анжах 88 йисан яшдаваз ял ягъиз ашукьна ва вичин хайи хуьруьнвийриз ада веси яз, 200 миллион евро девлет-пишкеш туна.

И баркаллу, жумарт касдиз аялар авачир, гьавилай адан компания хтулдиз хьана. Чпикай са легьзда миллионерар хьана акур хуьруьнэгълийар мягьтел хьана амукьна. Ина гьар са касдал 2 миллион евро гьалтна эхир. И девлетди абуруз амай вири уьмуьр агьваллувилелди ахкьуддай мумкинвал гана. Антонио Фернандес анжах са хайи хуьре ва Испанияда ваъ, гьакI вичин уьмуьрдин чIехи пай яшамин хьайи Мексикадани мергьяматлувили кралал машгьур тир. 99 йиса аваз кечмиш хьайи ам жумартвилини регьимлувили лишандиз элкьвена.

17 МИЛЛИОН МАНАТ ПУЛ КЪАЧУДА

Жегьилрин крарин рекъяй федеральный агентстводин вузрин арада тухвай жегьилрин проектрин конкурсдин نتیжаяр къуна. Гьалиб хьайибурун арада республикадин 4 вуз ава. ИкI, Дагьустандин халкъдин майишатдин университет 2 миллион манатдин иеси хьана. Пулдин такьатар и вуздин жегьилрин соцпроектированиедин Центр тешкилуниз ва икI мад серфда.

ДГАУ-ди 9 миллионни 650 агъзур манат къачуна. А пул и вузди са шумуд проект уьмуьрдиз кечирмишуниз ракъурда. Дагьустандин технический университетдиз, Кеферпатан Кавказдин спортдин «Политех» форум тешкил авун патал, 3 миллион манат гана. Идалайни гьейри, ДГУ-диз тайин рекьериз серфунин муралдалди 4,8 миллион манат пул чара авуна.

Щийи дуьнья

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация
Ахтынского района
Республики Дагестан
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
368730, РД, Ахтынский район,
с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312
Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»
Время подписания в печать по графику 14.00.
Подписано в печать 14:00
Газета выходит 52 раза в год.
Тираж 1500 экз. Заказ № _____

ШУБЫ БЕЗ ДЕНЕГ

рассрочка без первоначального взноса

24 и 25 июля с.АХТЫ в Доме Культуры

8(922)917-46-46 • www.snezhka43.ru • [snezhka.43](https://www.instagram.com/snezhka.43)

СНЕЖКА
МЕХОВАЯ ТОРГОВАЯ КОМПАНИЯ

**ТОЛЬКО У НАС
РАССРОЧКА**

**3
ГОДА**

**МЕХОВОЙ
ЖИЛЕТ
В ПОДАРОК
ВСЕМ -
ПРИ ПОКУПКЕ
НОРКОВОЙ
ШУБЫ***

*Рассрочку предоставляет ООО КБ Ренессанс Кредит, лицензия №3354 от 26.04.13 г. Подробности акции у продавцов.

2019-йисуз «Мавел» издательство-ди Къ.Акимова «Лезги халкъдин философия» (урус чIалал) подписка ийизва. И ктаб алай йисан сентябрдиз акъатда. Са ктабдин кьимет – 500 манат.

ЧИ АДРЕС: Махачкъала, О.Кошевоян куьче, 42 а. Тел.: 8-928-511-31-16

2012-йисуз Ахцегьрин 1-нумрадин СОШ куьтягъайвили гьакьиндай Мусаев Али Гьасановичаз ганвай 05 БВ 0081972-нумрадин аттестат квахьнава. Адал АМАЛ АЛАМАЧ.